

	MÄETÖÖSTUS	EBAVÕRDSUS	HAAVATAVUS
SOOKÜSIMUSED		GLOBAALNE	ÕIGUSED
			NAISED

Mäetööstus: õnn või
needus?

Mäetööstuse mõjud sooküsimustele

70% maailma vaestest on naised, ent puuduvad näiteks erisätteid, millega tagada neid otseselt mõjutavate mäetööstuseprojektidest (nafta-, gaasi- ja kaevandussektorist) neile tulenevat kasu.

Machiguenga tüdruk Timpia's, ühes Camisea gaasijuhtme projekti poolt otseselt mõjutatud kogukonnas Peruu.

© antoine bonsorte, amazon watch

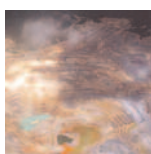

Kohalik pere Yanacocha kullakaevanduse juures Peruu. © sjoerd panhuysen

Kohalikud Qarabork'is, Azerbaidžaanis Bakuu-Ceyhan naftajuhtme lähedal.

© willemijn nagel

Shivankoreni pärismaalased Peruu on mõjutatud Camisea gaasiprojektist.

© aaron goldzimer, environmental defense

Tegelikult on naised vastuvõtlikumad sedalaadi projektide negatiivsele mõjule, kuna nad vastutavad kogukonnas tavaliselt tegevuste eest, mis on seotud loodusvaradega (nt magevesi), mida mäetööstus mõjutab. Ent naised on sageli ulatuslike arendusprojektidega seotud otsustusprotsessides vähemuses ning nad jäävad loodava kasu jagamisel kõrvale.

Paljud arengumaade naised tegelevad mitteformaalse ja tasustamata majandustegevusega, näiteks toimetulekuks vajaliku põllumajanduse, vee hankimise ja küttepuid kogumisega. Naiste diskrimineerimine ja nende tasustamata tööpanuse eitamine on eriti terav ühiskondades, kus niisugused meestekesksete tegevused nagu kaevandus on majandusarengu kavade keskmes.

Isegi kui naised osalevad formaalses tööjõus, on nende tööaeg sageli pikem ja tasu väiksem võrreldes sarnast tööd tegevate meestega. Tohtu sooline ebavõrdsus esineb erasektori juhtimises ja valitsusasutustes, eriti mäetööstusega seotud ametites.

Näited

Kuigi mäetööstusprojektid mõjutavad sageli kogu ühiskonda, kipuvad kaevandamine ja nafta ammutamine avaldama naistele ebaproportsionaalselt suuremat negatiivset mõju. Mäetööstuse projektide hästi dokumenteeritud soolised ebakõlad on järgmised:

- Naiste mitteosalemine või marginaliseerimine kaevandusettevõtetega peetavates läbirääkimistes projekti kavandamise, kaevandustasude ja hüvitussüsteemide üle.
- Piiratud juurdepääs kaevandustega kaasnevatele kasuteguritele, eriti rahale ja tööjõule, mis tihti suurendab nende majanduslikku sõltuvust meestest (kes saavad sellistest projektidest tööd ja raha). See viib naiste tavapäraste rollide ja vastutusala tähtsuse vähenemiseni. Näiteks Indoneesias on ulatuslikud tööstuskaevandused jätnud naised ilma nende tavapärastest töökohtadest kulla regenereerimisel kasutamata rikastamisjäätmetest, kuigi maavarade ammutamine ning pinnase ja vee reostamine on piiranud naiste rolli kohalikes kogukondades. (1)
- Naiste suurenenud töökoormus laste eest hoolitsemisel ning toidu ja vee hankimisel, kuna mehed on asunud tööle kaevandustes. Ümbruskonna pinnase ja vee saastatus muudab nimetatud ülesanded raskemaks. Näiteks Korsakovi linnas Sahhalini saarel on Shelli vedelgaasi tehase ehitamine suurendanud raskeliiklust läbi linna, mis on rikkunud linna veevarustussüsteemi ning suurendanud kohalike naiste muret oma laste ja majapidamise pärast.(2)
- Kui naised saavad kaevandus- või naftaprojekti raames tööd, siis esineb mitmeid töökohal diskrimineerimise juhtumeid, nt pikem tööaeg ja väiksem tasu kui sarnasel ametikohal töötavatel meestel või hügieenitingimuste, raseduse või väikelaste emade vajadustega seotud nõuete eiramine.
- Eiratakse põliselanikest naistel oma keskkonna ja maaga esinevaid usulisi ja hingelisi sidemeid, eriti kui selles keskkonnas ja sellel maal on alustatud kaevandustegevust.

SKAALA

MÕIUD

NÄIDE

MÄETÖÖSTUS		EBAVÕRDSUS	HAAVATAVUS
SOOKÜSIMUSED		GLOBAALNE	ÕIGUSED

- Suurem risk naiste õlul olevate majapidamiste või abikaasa poolt mahajäetud naiste majandusliku olukorra halvenemiseks, eriti sunniviisilise ümberasustamise juhtumite korral.
- Suurem naistevastane koduvägivald, kuna naiste sotsiaalne ja majanduslik staatus kohalikes kogukondades on alanenud.
- Suurem risk saada HIV-nakkus ning haigestuda AIDSi ja teistesse suguhaigustesse, seksuaalne kuritarvitamine ja naistekaubandus nii ajutise meestööjõu sissevoolu kui ka pere toitmiseks teenimisvõimaluste otsimise vajaduse tõttu. Samal ajal jätavad töötajad sageli maha suure perekonna, kellel puudub sissetulekuallikas. Selle suundumuse näiteks on Bakuu–Tbilisi–Ceyhani nafta torujuhtme ehitus, mis on suurendanud inimkaubandust ja prostitutsiooni Aserbaidžaanis torujuhtme piirkonnas. (3)

SKAALA

NÄIDE

Soovitused

Eeltingimus, kuidas käsitleda nõuetekohaselt mäetööstuse arengust tingitud negatiivset soolist mõju, on teadvustada, et naised ei saa kaevandustegevusest automaatselt kasu ning kannatavad negatiivsete mõjude all tegelikult kõige rängemini. Veelgi olulisem on tunnustada naisi maavarade juhtimise ja arendamise olulise sidusrühmana ja täieõiguslike majandussubjektidena. Naiste roll muutub veelgi tähtsamaks, kui tunnistatakse, et naised vastutavad tihti ka laste heaolu eest. Naiste aktiivne, vabatahtlik ja teavitatud osalemine mäetööstuse projekte puudutavate otsuste tegemisel on oluline, et tagada pikaajaline sotsiaalne ja majanduslik kasu kohalikele kogukondadele.

Meie nõudmised

- Mäetööstusprojektide edendajad peaksid soolisi kaalutlusi arvestama projektitsükli kõigis etappides. Nad peaksid soolisi küsimusi analüüsima ning soolisi mõjusid hindama juba projekti kavandamise ja väljatöötamise ajal. Nendes hinnangutes tuleks arvestada naiste tegelikke vajadusi, näiteks laste toidu ja turvalisuse pakkumisel ning nende võrdset õigust ja juurdepääsu mäetööstusprojektidest tulenevale kasule.
- Valitsused peaksid suurendama ja tõhustama oma pingutusi, et kaitsta ja edendada naiste ja soolise võrdõiguslikkusega seotud inimõiguste järgmist kooskõlas rahvusvahelise õigusega.
- Rahvusvahelised finantsinstitutsioonid, nagu Maailmapank, Euroopa Investeeringuspank ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (EBRD) peaksid kinnitama oma kohustusi rahvusvahelistest inimõigustest tulenevalt ning oma projektide ja poliitika puhul aktiivselt kaitsma ja edendama naiste õigusi.
- Kaevandusettevõtted ja valitsused peaksid looma asjakohase institutsionaalse suutlikkuse ja kasutama piisavalt ressursse, et edukalt arendada, rakendada ja tugevdada soolise võrdõiguslikkuse poliitikat oma tegevuses. Lisaks peaksid nad pakkuma piisavaid tagatiseid ja rakendusmehhanisme, näiteks soolist kontrolli, sisekontrolli ning hindamis- ja kontrollisüsteeme.
- Selline sooline poliitika peaks edendama soolist võrdõiguslikkust, naiste õigusi ja naiste suuremaid volitusi.

NÕUDMISED

Infoallikad: EarthRights International, Mining, Gender, and the Environment in Burma - Mining: www.earthrights.org/burmareports/mining_gender_and_the_environment_in_burma_8.html | Communities and Small-Scale Mining, Summary of Lessons from the Asia-Pacific Learning Event: Women Miners in the Asia-Pacific Region: www.casmsite.org/Documents/PSDN_Outcomes.pdf | Third World Network, Asia-Pacific women grapple with financial crisis and globalisation: www.twinside.org.sg/title/grapple-cn.htm | World Rainforest Movement, India: Women's response to devastating mining: www.wrm.org.uy/bulletin/80/India.html | III International Women and Mining Conference, India, 2004: www.mmpindia.org/womenmining.htm | Gender and mining in Kenya: the case of Mukibira mines in Vihiga district: www.eldis.org/go/display/?id=12112&type=Document | Mines and Communities: www.minesandcommunities.org/woman/woman.htm | Women Miners in Developing Countries: Pit Women and Others, Ashgate, 2006: <http://astore.amazon.com/oneworld.net03-20/detail/0754646505>

LISAINFO

¹ Oxfam Australia, Tunnel Vision. Women, Mining and Communities, 2002 <http://www.oxfam.org.au/campaigns/mining/news/index.html>

^{2,3} CEE Bankwatch Network and Gender Action, Boom Times Blues: Big oil's gender impacts in Azerbaijan, Georgia, and Sakhalin, 2006

Teabeleht on valminud Euroopa Liidu finantstoel. Selle sisu eest vastutavad vabaühendused Friends of the Earth Europe, Friends of the Earth Netherlands, Friends of the Earth France ja CEE Bankwatch ning neid ei saa käsitleda Euroopa Liidu ametlike seisukohtadena.

KONTAKT